

بررسی فلوریستیک و جغرافیای گیاهی منطقه میاندار در شهرستان گیلان غرب

اله یار کمری* - مدرس گروه زیست‌شناسی، دانشگاه پیام‌نور، کرمانشاه، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۹ خرداد ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۲۲ تیر ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: منطقه میاندار در فاصله ۳ کیلومتری شهرستان گیلانغرب قرار دارد. این منطقه در طول ۴۵ درجه و ۵۱ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی و عرض ۳۳ درجه و ۴۹ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲۸ دقیقه شمالی واقع شده است. میزان متوسط بارندگی سالیانه ۳۸۴ میلی‌متر و ارتفاع منطقه ۸۱۰ متر از سطح دریا است.

هدف پژوهش: هدف از این تحقیق بررسی فلوریستیک و جغرافیای گیاهی منطقه میاندار در شهرستان گیلانغرب بوده است.

روش‌شناسی تحقیق: پس از تهیه نقشه (مقیاس: ۱:۲۵۰۰۰) و مشاهده عکس‌ها و تعیین محدوده جغرافیایی منطقه، جمع‌آوری گیاهان در اواخر زمستان و همچنین تمام ماه‌های فصول بهار و تابستان ۱۳۹۰ انجام گرفت. نمونه‌های جمع‌آوری شده طبق روش مرسوم تحت پرس خشک و روی مقواهای هر باربومی الصاق شدند. نمونه‌های هر باربومی شناسایی و در هر بار یوم دانشگاه پیام‌نور گیلانغرب قرار داده شده تیپ رویشی گیاهان بر اساس رانکایر (۱۹۳۴) و انتشار جغرافیایی گونه‌ها بر اساس تقسیم‌بندی رویشی توسط (تاختاجان) تعیین شد.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: منطقه میاندار در شهرستان گیلانغرب به عنوان قلمرو جغرافیایی پژوهش حاضر مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است.

یافته‌ها و بحث: مجموعه رستنی‌های این منطقه، بالغ بر ۲۲۹ گونه گیاهی متعلق به ۴۱ تیره و ۱۴۸ جنس است. تیره‌های Asteraceae (۳۳ گونه، ۱۴/۴۱ درصد)، papilionaceae (۲۲ گونه، ۹/۶ درصد)، poaceae (۱۹ گونه، ۸/۳ درصد)، Apiaceae (۱۶ گونه، ۶/۹۹ درصد)، Lamiaceae (۱۵ گونه، ۶/۵۵ درصد) و Liliaceae (۱۲ گونه، ۵/۲۴ درصد) بعنوان مهمترین تیره‌های گیاهی موجود در منطقه هستند که در مجموع ۵۱/۰۹ درصد از کل گونه‌ها را شامل می‌شوند. از بزرگترین جنس‌های گیاهی منطقه مورد مطالعه می‌توان به جنس‌های Astragalus (۱۰ گونه)، Silene (۵ گونه)، Euphorbia (۵ گونه) اشاره کرد. از نظر شکل زیستی ۴۰/۶ درصد گونه‌ها همی کریپتوفیت، ۳۵/۳۸ درصد تروفیت، ۱۱/۳۶ درصد کریپتوفیت، ۸/۳ درصد فانروفیت، ۳/۹۴ درصد کامفیت و ۰/۴۴ درصد ژئوفیت هستند.

نتایج: بررسی انتشار جغرافیایی فلور منطقه نشان داد که بیشترین پراکنش جغرافیایی به ناحیه ایرانی - تورانی با ۱۲۲ گونه (۵۳/۲۷ درصد) و ایرانی - تورانی /مدیترانه‌ای با ۳۴ گونه (۱۴/۸۵ درصد) مربوط است.

کلیدواژه‌ها: فلور، شکل زیستی، پراکنش جغرافیایی، منطقه میاندار.

مقدمه

پوشش گیاهی بخش مهمی از اکوسیستم‌های طبیعی را تشکیل می‌دهند. گونه‌های گیاهی بر اساس خواص، سرشت و نیز شرایط محیطی اطراف خود در هر اکوسیستم انتشار می‌یابند. فهرست گونه‌های گیاهی هر منطقه را فلور می‌نامند. فلور هر ناحیه نتیجه واکنش‌های جامعه زیستی در برابر شرایط محیط کنونی و تکامل گیاهان در دوران گذشته است. بررسی و ارزیابی فلور هر منطقه از جمله تعیین فهرست فلوربستیک، طیف زیستی و انتشار جغرافیایی گونه‌های گیاهی آن از نظر شناخت تنوع زیستی و مدیریت منابع طبیعی حایز اهمیت است (یوسفی، ۱۳۸۵). شکل‌های رویشی موجود در هر منطقه، بین گونه‌های گیاهی و محیط زندگی آنها نوعی تعادل ایجاد می‌کند که موجب سازگاری گیاه با شرایط محیط می‌شود. طیف زیستی رانکایر براساس معرفی شکل‌های رویشی با توجه به موقعیت و چگونگی حفاظت جوانه‌های گیاه در فصول نامساعد بنا شده است. با توجه به اینکه طیف زیستی گیاهان در اقلیم‌های گوناگون متفاوت و در هر منطقه رویشی بیانگر وضعیت اقلیمی و آب و هوایی آن است، اگر عوامل اکولوژیک برای یک گونه مناسب باشد، آن گونه از سطح انتشار بیشتری برخوردار است (واثقی و همکاران، ۱۳۸۷). بررسی انتشار جغرافیایی گیاهان هر منطقه، در تعیین عرصه انتشار گونه‌ها و تغییرات آن در پی تأثیر عوامل مختلف و نیز تشخیص گونه‌های بوم زاد اهمیت زیادی دارد. مناطق حفاظت شده نمونه‌های بکر و دست نخورده‌ای از بوم سازگان (اکوسیستم) طبیعی هستند که به دلیل ذخایر با ارزش گیاهی و جانوری و سایر ویژگی‌های استثنایی و متنوع از میراث‌های فرهنگی و ملی هر کشور محسوب می‌شوند. بررسی فلور، به ویژه برای یک منطقه حفاظت به لحاظ فراهم ساختن اطلاعات زیر بنای در مورد ظرفیت اکولوژیک آن منطقه به منظور بررسی کارایی مدیریت حاکم بر منطقه، امکان حفظ گونه‌های در خطر انقراض و آسیب‌پذیر حایز اهمیت فراوان است (نجفی تیره‌شبانکار و همکاران، ۱۳۸۷). پوشش گیاهی تنظیم‌کننده جریان‌های سطحی و زیرزمینی، تأمین‌کننده غذای دام‌های وحشی و اهلی، پناهگاهی برای وحوش بوده و اهمیت زیادی در حفظ خاک و جلوگیری از فرسایش آن دارد. در واقع پوشش گیاهی مانند چتری است که زمین را حفظ می‌کند و مناظر بدیعی از طبیعت در مقابل را در چشم انسان قرار می‌دهد این چنین ارزش‌ها و سایر مزیت‌های پوشش گیاهی، ما را بر آن می‌دارد که این موهبت خدادادی را ارج نهمیم و به مطالعه آن بپردازیم (مصدقی، ۱۳۸۴) از این جهت شناخت فلور و پوشش گیاهی مناطق مختلف اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. مطالعه فلور مناطق مختلف ایران از این جهت شناخت فلور و پوشش گیاهی مناطق اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. مطالعه فلور مناطق مختلف ایران سابقه ای نسبتاً طولانی دارد و تاکنون پوشش گیاهی مناطق متعددی از کشور پهناورمان توسط پژوهشگران مختلف به روش فلوربستیک بررسی شده است (یوسفی، ۱۳۸۵) کشور پهناور ایران با مساحت ۱۶۴۸۰۰۰ کیلومتر مربع دارای تنوع اقلیمی بسیار بالایی است و در نتیجه یکی از مناطق پوششی مهم از لحاظ تنوع گونه‌ای در جهان است (مصدقی، ۱۳۸۳). مطالعات فلوربستیک یکی از فرآیندهای مهم سیستماتیک گیاهی است که با ارائه دادن ویژگی‌های کمی و کیفی ترکیب پوشش گیاهی، زوایایی از ناشناخته‌های سیمای فلور و پوشش گیاهی آن منطقه آشکار می‌سازد (یوسفی، ۱۳۸۸) همچنین، مطالعه جغرافیای گیاهی و بررسی فلوربستیک رستنی‌های هر منطقه، موقعیت آن منطقه را در شبکه جهانی حفاظت از طبیعت مشخص تر ساخته است (ایران نژاد پاریزی و همکاران، ۱۳۸۰) یکی از موثرترین روش برای شناخت ظرفیت‌ها و حفاظت از ذخایر توارثی زیست‌مندان تنوع زیستی موجود محسوب می‌شود (اکبری نیا و همکاران، ۱۳۸۳). بررسی فلور، به ویژه برای یک منطقه حفاظت به لحاظ فراهم ساختن اطلاعات زیر بنای در مورد ظرفیت اکولوژیک آن منطقه به منظور بررسی کارایی مدیریت حاکم بر منطقه، امکان حفظ گونه‌های در خطر انقراض و آسیب‌پذیر حایز اهمیت فراوان است (نجفی تیره‌شبانکار و همکاران، ۱۳۸۷). استان کرمانشاه با وسعتی حدود ۲۴۶۴۰ کیلومتر مربع حدود ۵/۱ درصد مساحت کشور را به خود اختصاص داده است. یکی از مناطقی که در مجاورت شهرستان گیلانغرب به دلیل برخورداری از پوشش جنگلی بلوط چشم‌اندازی زیبا بسیار مورد توجه است منطقه میاندار است. این منطقه با توجه به اختلاف ارتفاع نسبتاً زیاد، از تنوع گیاهی بسیار خوبی برخوردار است. از اهداف عمده این پژوهش، شناخت دقیق گونه‌های گیاهی و بررسی شکل زیستی و پراکنش جغرافیایی آن‌ها در منطقه میاندار است.

روش‌شناسی پژوهش

پس از تهیه نقشه (مقیاس: ۱:۲۵۰۰۰) و مشاهده عکس‌ها و تعیین محدوده جغرافیایی منطقه، جمع‌آوری گیاهان در اواخر زمستان و همچنین تمام ماه‌های فصول بهار و تابستان ۱۳۹۰ انجام گرفت. نمونه‌های جمع‌آوری شده طبق روش مرسوم تحت پرس خشک و روی مقواهای هر باریومی الصاق شدند. به هر نمونه یک برچسب هرباریومی اختصاص داده شده پس با استفاده از مجموعه‌های فلور ایرانیکا (چینگ،

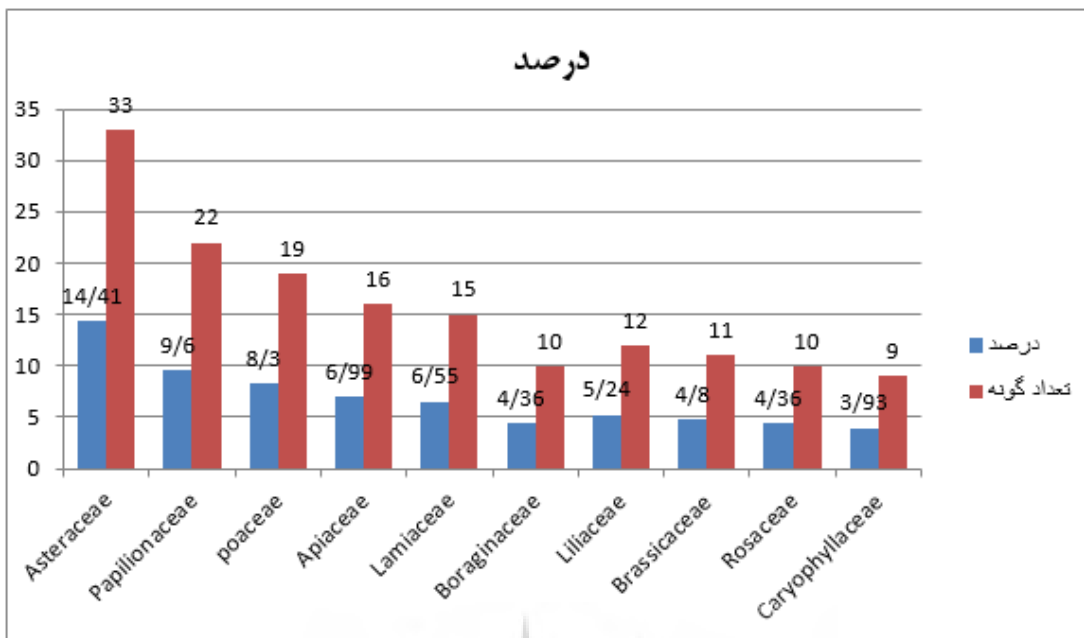
(۱۹۶۳)، فلور ترکیه (داویس، ۱۹۸۸-۱۹۶۵)، فلور عراق (تونسند، ۱۹۸۰-۱۹۶۶)، فلور ایران (اسدی، ۱۳۸۹-۱۳۶۷)، فلور رنگی ایران (قهرمان، ۱۳۷۷-۱۳۵۸) و رده‌بندی گیاهی (مظفریان، ۱۳۸۳) شناسایی گیاهان انجام گرفت. نمونه‌های هر باریومی شناسایی و در هر بار یوم دانشگاه پیام‌نور گیلانغرب قرار داده شده تیپ رویشی گیاهان بر اساس رانکایر (۱۹۳۴) و انتشار جغرافیایی گونه‌ها بر اساس تقسیم‌بندی رویشی توسط (تاختاجان) تعیین شد.

قلمرو جغرافیایی پژوهش

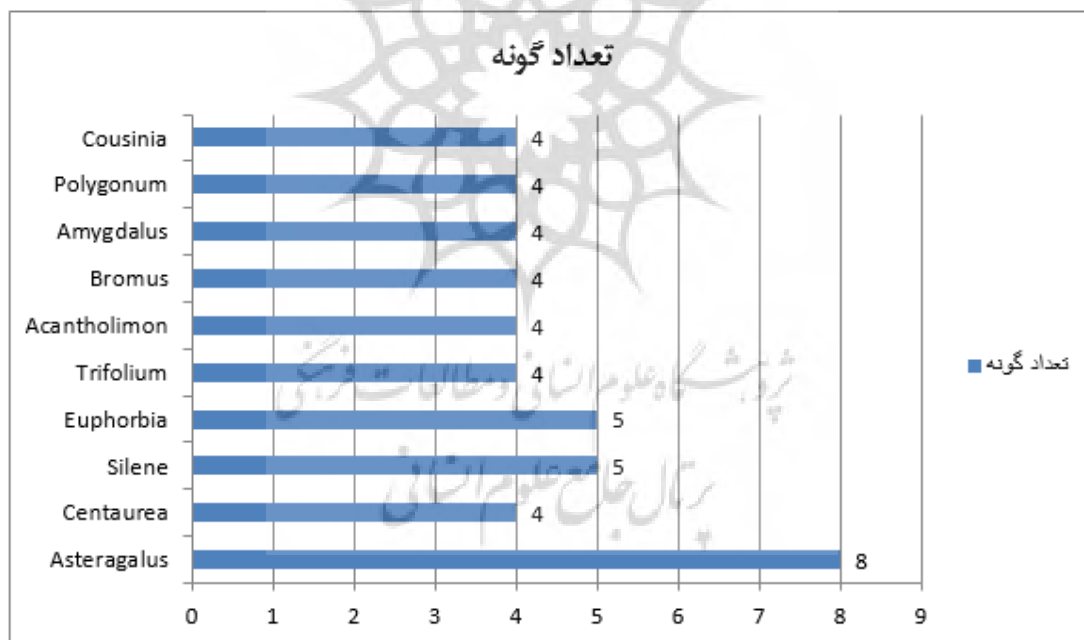
منطقه میاندار در فاصله ۳ کیلومتری شهرستان گیلانغرب قرار دارد، این منطقه در طول ۴۵ درجه و ۵۱ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی و عرض ۳۳ درجه و ۴۹ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲۸ دقیقه شمالی واقع شده است. از طرف شمال به سرپل‌ذهاب و کرد و از شرق به اسلام آباد و از طرف جنوب به ایوان غرب و سومار و در مغرب آن نفت شهر و قصرشیرین واقع شده است. منطقه کوهستانی از سلسله جبال زاگرس که پوشش گیاهی آن را درخت بلوط ایرانی بعنوان گونه غالب و انواع گندمیان و انواع گون‌ها تشکیل می‌دهند. میانگین بارندگی سالیانه محدوده منطقه مورد مطالعه بر اساس نقشه خطوط هم باران سالیانه معادل ۳۸۴ میلی متر محاسبه شده و ارتفاع منطقه از سطح دریا ۸۱۰ متر است. بیشترین بخش از بارندگی سالیانه در طی ۳ ماهه دی، بهمن و اسفند بوده، در فصل تابستان بارندگی به ندرت اتفاق می‌افتد. میانگین دمای سالیانه ۱۳-۴۹ درجه سانتی‌گراد است و میانگین سالیانه رطوبت نسبی ۴۷/۲۴ درصد است.

یافته‌ها و بحث

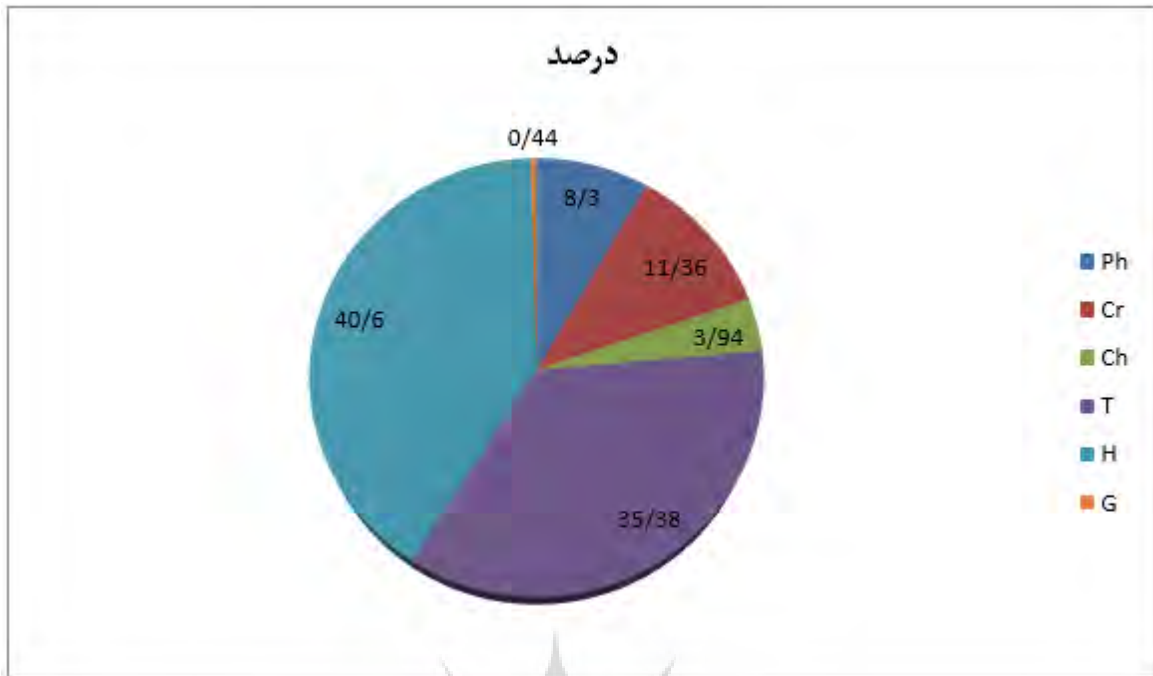
مطالعه پوشش گیاهی در منطقه منجر به شناسایی تعداد ۲۲۹ گونه متعلق به ۴۱ تیره و ۱۴۸ جنس گردید (جدول ۱). تیره‌های Asteraceae (۳۳ گونه، ۱۴/۴۱ درصد)، papilionaceae (۲۲ گونه، ۹/۶ درصد) poaceae (۱۹ گونه، ۸/۳ درصد) Apiaceae (۱۶ گونه، ۶/۹۹ درصد) Lamiaceae (۱۵ گونه، ۶/۵۵ درصد) و Liliaceae (۱۲ گونه، ۵/۲۴ درصد) بعنوان مهمترین تیره‌های گیاهی موجود در منطقه هستند که در مجموع ۵۱/۰۹ درصد از کل گونه‌ها را شامل می‌شوند (شکل ۱). نام علمی گیاهان شناسایی شده، شکل زیستی و پراکنش جغرافیایی آنها در جدول ۱ ارائه شده است بزرگترین جنس در منطقه مورد نظر از نظر تعداد گونه جنس Astragalus است که دارای ۸ گونه است این جنس یکی از جنس‌های بارز و غالب در تعیین پوشش گیاهی منطقه بشمار می‌رود بیشترین جنس‌های قرار گرفته در مراتب بعدی: Silene با ۵ گونه و Euphorbia با ۵ گونه هستند (شکل ۲). بررسی شکل زیستی گیاهان به روش رانکایر نشان داد که در بین گیاهان منطقه مورد بررسی ۴۰/۶ درصد گونه‌ها همی کریتوفیت، ۳۵/۳۸ درصد تروفیت، ۱۱/۳۶ درصد کریتوفیت، ۸/۳ درصد فانروفیت، ۳/۹۴ درصد کامفیت و ۰/۴۴ درصد ژتوفیت هستن (شکل ۳). از نظر پراکنش جغرافیایی ۵۳/۲۷ درصد عنصر ایرانی - تورانی، ۱۴/۸۵ درصد ایرانی - تورانی / مدیترانه‌ای، ۹/۶ درصد ایرانی تورانی / مدیترانه‌ای / اروپا - سبیری، ۸/۲۹ درصد عنصر ایرانی - تورانی / اروپا - سبیری هستند و ۷/۴۲ درصد پراکنش چند ناحیه‌ای دارند (شکل ۴).

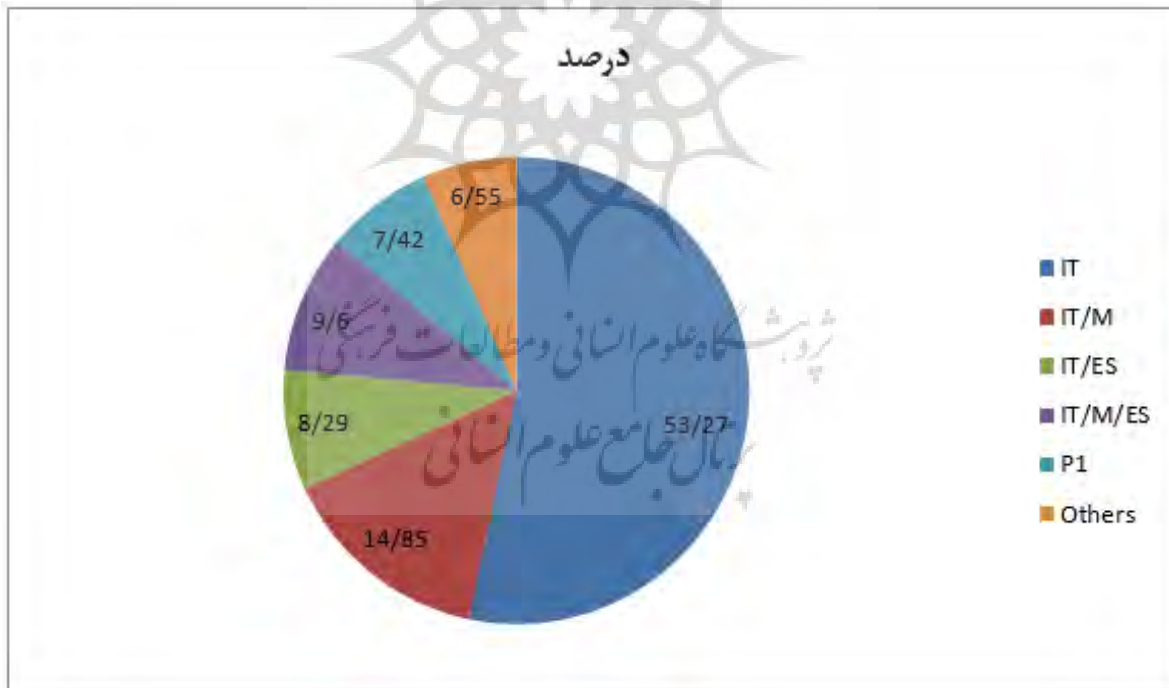
شکل ۱. درصد تعداد گونه ۱۰ تیره بزرگ در منطقه و مقایسه آنها با سایر تیره‌های موجود در منطقه

شکل ۲. نمودار جنس‌های بزرگ با بیشترین تعداد گونه گیاهی منطقه

شکل ۳. درصد فراوانی شکل‌های زیستی گیاهان منطقه مورد مطالعه

شکل ۴. درصد فراوانی پراکنش جغرافیایی گیاهان موجود در منطقه

شکل‌های زیستی (Ph: فانروفیت، Cr: کریپتوفیت، H: همی کریپتوفیت، T: تروفیت، Ch: کاموفیت، G: ژئوفیت)، پراکنش جغرافیایی (IT: ایرانی، تورانی، ES: اروپا، سیبری، M: مدیترانه‌ای، SA: صحرا عربی، SS: صحرا، سندی، P₁: چند ناحیه‌ای)

جدول ۱. فهرست گونه‌ها، تیره‌ها، شکل زیستی و پراکنش جغرافیایی

پراکنش جغرافیایی	شکل زیستی	تیره و گونه های گیاهی
		Aceraceae
IT	Ph	<i>Acer cinerascens</i> Boiss
		Amaranthaceae
IT	T	<i>Amaranthus graecizans</i> L
		Amaryllidaceae
IT	Cr	<i>Ixiolirion tataricum</i> Herb
		Apiaceae
IT	Cr	<i>Bunium luristanicum</i> Rech f
IT	Cr	<i>Bunium rectangulum</i> H Wolff
IT	H	<i>Bupleurum exaltatum</i> M Bieb
IT	T	<i>Bupleurum lancifolium</i> Hornem
IT / M	H	<i>Eryngium billardieri</i> F Delaroche
IT	H	<i>Eryngium noeanum</i> Boiss
IT / M	T	<i>Eryngium thyrsoideum</i> Boiss
IT / ES	H	<i>Ferula haussknechtii</i> Wolff ex Rech f
IT / ES	H	<i>Ferulago angulata</i> Subsp. <i>carduchorum</i> (Boiss & Hausskn) D.F Chamb
IT / M	T	<i>Johreniopsis seseloides</i> (C.A.Mey) Pimenov
IT / SS	T	<i>Lagoeciacuminoides</i> L
IT	H	<i>Pimpinella verroides</i> Boiss
IT	H	<i>Pimpinella tragium</i> Vill
IT / M	H	<i>Prangos ferulacea</i> Lindl
IT / M	H	<i>Prangos uloptera</i> DC
IT / ES	T	<i>Scandix pectin-veneris</i> L
		Araceae
IT	cr	<i>Arum giganteum</i> Ghahre
		Aristolochiaceae
پراکنش جغرافیایی	شکل زیستی	تیره و گونه های گیاهی
IT	H	<i>Aristolochia abrotanifolia</i> & Spach
		Asteraceae
IT	H	<i>Achillea Biebersteinii</i> Afanasiev
IT	H	<i>Achillea eriophora</i> DC

AchilleawilhelmsiiK.Koch	G	IT /M/ES
AnthemisodontostephanaBoiss	H	IT /M
Anthemistinctoria L	H	M
Artemisia aucheriBoiss	H	IT /ES
Artemisia haussknechtiiBoiss	H	IT
Calendula PersicaC.A.mey	T	IT
CarthamusglaucusMbieb	T	IT/M/ES
CarthamusoxyacanthaM.bieb	T	IT
Centaureagaubae (Bornm) wagenitz	H	IT
CentaureasosnowshkyiGrossh	T	IT
Centaureasolstitialis L	T	IT /M/ES
Centaureavirgata Lam	H	IT
Cirsiumarvense (L) scop	H	IT
Cirsiumcongestumfisch&C.A.mey.exDC.	H	IT
Cirsiumspectabile DC	H	IT
CnicusbenedictusL	T	IT
CousiniacylindraceaBoiss	H	IT
Cousiniahaussknechtii C winkl	H	IT
Cousiniajacobsii Reach f	H	IT
Cousinia Multi Loba DC	H	IT
EchinopskotschyiBoiss	H	IT
Gundeliatournefortii L	H	IT
Picnomonacarna (L)Cass	T	IT/M
Scariolaorientalis (Boiss)sojak	H	IT /M
Scoyzoneratortusissimaboiss	H	IT
SeneciovernalisWaldst .&Kit	T	IT /M/ES
Silybummarianum(L)Gaerten	H	P1
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
TanacetumpolycephalumSch.Bip	H	IT /M/ES
Tragopogonbuphthalmoides(DC)Boiss	H	
Xanthium spinosum L	T	P1
Xanthium strumarium L	T	IT
Boraginaceae		
Anchusa italic Retz	H	IT /ES
Asperugoprocumbens L.	T	IT /M/ES

Echiumitalicum L	T	IT /ES
Heliotropiumeuropaeum L	T	IT /ES
HeliotropiumnoeanumBoiss	T	IT
NoneapersicaBoiss	H	IT
Onosmabulbotrichum DC	H	IT
Onosmamicrocarpum DC	H	IT
Onosmamicrocarpum DC	H	IT
OnosmaplatyphyllumBornm	H	IT
SolenanthuscircinatusLedeb	T	IT
Brassicaceae		
Brassicaceaeenigra (L)W.D.J.Koch	T	M
Capsella bursa-pastoris(L)Medik	T	P1
Crambeorientalis L	Ph	IT /ES
ConringiapersicaBoiss	T	IT
Descurainia Sophia (L) webb ex prantl	T	P1(cosm)
Erophila minima C.A Mey	Ch	IT /ES
Erucastiva Mill	T	IT /M/ES
Nasturtium officinale R.Br	Cr	IT /M/ES
SamerariastylophoraBoiss	T	IT
Sinapisarvensis L	T	IT
Thlaspi perfoliatum L	T	IT /M
Campanulaceae		
Campanula humillima A.DC	H	IT /M
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
Campanula perpusilla A.DC	H	IT
Capparidaceae		
Capparisspinosal	Ch	IT /M/ss
Cleome iberica DC	H	IT
Cleome quinquenervia DC	H	IT /M
Lonicera persica Jaub&Spach	Ph	IT /M
Caryophyllaceae		
AcanthophyllummicrocephalumBoiss	C	IT
Dianthus orientalis subspaphanoneurusRech	H	IT
Dianthus szowitzianusBoiss	H	IT

<i>Silene araratica</i> Schischkin	H	IT /M
<i>Silene aucheriana</i> Boiss	T	IT /M
<i>Silene caesarea</i> Boiss & Balansa	H	IT /M/Es
<i>Silene conoidea</i> L	T	P1
<i>Silene lagenocalyx</i> Fenzl ex Boiss	T	IT
<i>Vaccaria oxydonta</i> Boiss	H	IT /M/ES
Chenopodiaceae		
<i>Atriplex lasiantha</i> Boiss	T	I
<i>Chenopodium album</i> L	T	P1
<i>Chenopodium foliosum</i> Asch	T	IT
<i>Salsola canescens</i> Boiss	T	IT
<i>Salsola kali</i> L	T	IT /ES
Convolvulaceae		
<i>Convolvulus arvensis</i> L	T	P1
<i>Convolvulus pilosellifolius</i> Desr	T	IT /M
<i>Convolvulus gonocladus</i> -Boiss	H	IT
Dipsacaceae		
<i>Ptercephalus kurdicus</i> Vatke	T	IT /M/ES
Euphorbiaceae		
<i>Euphorbia amygdaloides</i> L.	H	ES/M
<i>Euphorbia cheiradenia</i> Boiss & Hohen	H	IT
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
<i>Euphorbia denticulate</i> Lam	T	IT
<i>Euphorbia macroclada</i> Boiss	H	IT /M
<i>Euphorbia macrostegia</i> Boiss	H	IT
Fagaceae		
<i>Quercus brantii</i> Lindl	Ph	IT
Fumariaceae		
<i>Corydalis verticillaris</i> DC. Subsp. <i>verticillaris</i>	Cr	IT
<i>Fumaria bracteosa</i> Pomel	T	P1
Hypericaceae		
<i>Hypericum perforatum</i> L	H	IT /ES
<i>Hypericum scabrum</i> L	H	IT
<i>Hypericum triquetrifolium</i> Turra	H	IT
Iridaceae		
<i>Crocus haussknechtii</i> Boiss & Reut ex Boiss	T	IT

GladioLussegetumkerGawl	Cr	IT
GynandririssisyrinchiumParl	Cr	IT /M
Lamiaceae		
Eremostachyslaevigata Bunge	H	IT
Lamiumamplexicaule L	T	IT
Menthalongifolia L Huds	H	P1
NepetapersicaBoiss	T	IT
PhlomisolivieriBenth	H	IT
PhlomispersicaBoiss	H	IT
Salvia bracteata Banks & Sol	H	IT
Salvia virgataJacq	H	IT
Scutellaria condensate Rech F	H	IT /M/ES
StachysbenthamianaBoiss	T	IT
StachysMulticaulisBenth	H	IT
StachyssetiferaC.A.Mey	Cr	IT
Thymus daenensisCelak	Ch	IT
Ziziphoraclinopodioides Lam	H	IT /M
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
Ziziphoratenuir L	T	IT /ES
Liliaceae		
Allium schoenoprasuml	Cr	IT
Allium stamineumBoiss	Cr	IT
Colchicum kotschyiBoiss	Cr	IT
Fritillariaimerialis L	Cr	IT /M
Fritillariapersica L	Cr	IT
Fritillariazagricastapf	Cr	IT
Muscaricaucasicum Baker	Cr	IT /M/ES
MuscarineglectumGuss ex Ten	Cr	IT /M
Ornithogalumbrachystachys K .Koch	Cr	IT /M
ScillabisotunensisSpeta	Cr	IT
Tulipaclusiana DC	Cr	IT
TulipastylosaFisch ex Fisch&C.A.Mey	Cr	IT
Malvaceae		
Alceakurdica (Schlen)Aleff	T	IT
Malvarotundifolia L	H	P1
Moraceae		

Ficusrupestris (Husskn ex Boiss)Azizian	Ph	IT
Oleaceae		
Fraxinusrotuidfolia Mill	Ph	IT
Orchidaceae		
OrchidaceaeCollina Bank & Sol	H	IT
Papaveraceae	H	IT
PapaverbornmuelleriFedde		
Papaverdubium L	T	IT /M
Roemeria hybrid (L)DC	T	IT
Papilionaceae		
AstragalusabnormalisRech f	T	IT
AstragalusmicrocephalusWilld	T	IT /M/ES
AstragalusmyriacanthusBoiss	T	IT
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
Astragalus octopus C.C Towns	H	IT
AstragalusovinusBoiss	H	IT
AstragalusovinusBoiss	H	IT /M/ES
AstragalusrhodosemiusBoiss&Hauskn	H	IT /ES
AstragalussiliquosusBoiss	H	IT
Astragalusverus Olivier	C	IT
EbenusstellataBoiss	Ph	IT /ss
Glycyrrhizaglabra L	H	IT /M/ES
Lathyruscicera L	T	IT
Lathyrus inconspicuus L	T	IT
Lotus corniculatus L	H	IT /M/ES
MedicagoLaciniata(L) Mill	T	IT
Medicagoscutellata Mill	T	IT
Onobrychis (L) Desv	H	IT /SA
TrifoliumcampestreSchreb	H	IT /M
TrifoliumechinatumM.Bieb	H	IT /ES
TrifoliumgrandiflorumScherb	H	IT /ES
Trifoliumrepens L	H	IT
TrigonellapersicaBoiss	H	IT
Viciastival	T	IT /M/ES
Plumbaginaceae		
AcantholimonbrachystachyumBoiss ex Bunge	Ch	IT

<i>Acantholimonbromifolium</i> Boiss ex Bunge	Ch	IT
<i>Acantholimonerinaceum</i> (Jaub&Spach) Lincz	Ch	IT
<i>Acantholimonscorpis</i> (Jaub&Spach) Boiss	Ch	IT
Poaceae		
<i>Aegilopstriuncialis</i> L	T	IT /M
<i>Agropyrumrepens</i> (L).P.Beauv	T	IT
<i>Alopecurusarundinaceus</i> Poir	T	IT /ss
<i>Arrhenatherumkotschyi</i> Boiss	H	IT /ES
<i>Avenawiestii</i> Steud	T	P1
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
<i>Bromusdanthoniae</i> trin ex C.A.Mey	T	IT
<i>Bromussterilis</i> L	T	IT /M
<i>Bromustectorum</i> L	T	IT /M
<i>Bromustomentellus</i> Boiss	T	IT /M
<i>Cynodondactylon</i> (L).Pers	H	P1
<i>Enneapogonpersicus</i> Boiss	H	IT
<i>Festucaovina</i> L	H	IT /M
<i>Hordeumbulbosum</i> L	T	IT /M/ES
<i>Hordeumvulgare</i> L	T	IT
<i>Melicapersica</i> Kunth Subsp .persica	Cr	IT
<i>Poaannua</i> L	Cr	IT /M
<i>Poabulbosa</i> L	Cr	IT /M/ES
<i>Stipapennata</i> L	H	IT
<i>Taeniatherumcrinitum</i> (Schreb) Nevski	T	IT /M
Polygonaceae		
<i>Atraphaxisspinosa</i> L	Ph	IT
<i>Polygonumalpestre</i> C.A.Mey	T	IT /ES
<i>Polygonumaviculare</i> L	T	P1
<i>Polygonumluzuloides</i> Jaub&Spach	T	IT /ES
<i>Polygonumparonychioides</i> C.A.Mey	H	IT
<i>Rheum ribes</i> L	Cr	IT /M
<i>Rumexphedroides</i> Bornm	H	IT/M/ES
Ranunculaceae		
<i>Adonis aestivalis</i> L	T	IT
<i>Anemone biflora</i> DC	T	IT /M

<i>Ceratocephalus falcate</i> (L) Pers	T	IT/M/ES
<i>Consolidarugulosaschrodgr</i>	T	IT
<i>Delphinium jacobsii</i> Iranshahr	H	IT
<i>Ranunculus oxyspermus</i> Willd	T	IT
<i>Thalictrum sultanabadense</i> Stapf	H	IT /M/ES
Rhamnaceae		
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
<i>Rhamnus pallasii</i> Fisch & C.A.Mey	Ph	IT
Rosaceae		
<i>Amygdalus Arabica</i> Olivier	Ph	IT
<i>Amygdalus elaeagnifolia</i> subsp. <i>leiocarpa</i> (Boiss) Browicz	Ph	IT
<i>Amygdalus haussknechtii</i> C.K.Schneider ex Bornm	Ph	IT
<i>Amygdalus orientalis</i> Mill	Ph	IT
<i>Cerasus mahaleb</i> (L) Mill	Ph	IT
<i>Cerasus microcarpa</i> Boiss	Ph	IT /M
<i>Cotoneaster luristanicus</i> G.Klotz	T	IT /M
<i>Crataegus pontica</i> K.Koch	Ph	IT /ES
<i>Rubus anatolicus</i> Focke	Ph	IT
<i>Rosa elymaitica</i> Boiss & Hausskn	Ph	IT
Rubiaceae		
<i>Galium verum</i> L	H	P1
Scrophulariaceae		
<i>Odontites aucheri</i> Boiss	H	IT
<i>Scrophularia frigid</i> Boiss	T	IT
<i>Scrophularia striata</i> Boiss	T	IT /M
Solanaceae		
<i>Datura stramonium</i> L	T	P1
Tamaricaceae		
<i>Tamarix aphylla</i> (L) H.Karst	Ph	IT /ss
Typhaceae		
<i>Typhadomingensis</i> Pers	Cr	IT /ES
Urticaceae		

ParietariaalsinifoliaDelile	H	IT
Parietariajudaica L	H	IT
Zygophyllaceae		
Peganumharmala	H	IT /M/ss
تیره و گونه های گیاهی	شکل زیستی	پراکنش جغرافیایی
Tribulusterrestris L	T	P1

نتیجه گیری

ضمن اینکه شناسایی پوشش گیاهی و بررسی پراکنش جغرافیایی گیاهان یک منطقه، اساس بررسی‌ها و تحقیقات بوم‌شناسی در منطقه است، راهکاری مناسب برای تعیین ظرفیت اکولوژیک منطقه از جنبه‌های مختلف نیز هست. در عین حال، عامل موثری در سنجش و ارزیابی وضعیت کنونی و پیش بینی وضعیت آینده بشمار می‌رود و نقش بسزایی برای اعمال مدیریت صحیح در آن منطقه دارد (رضوی و حسن عباسی، ۱۳۸۸). بررسی انتشار جغرافیایی گیاهان هر منطقه، در تعیین عرصه انتشار گونه‌ها و تغییرات آن در پی تأثیر عوامل مختلف و نیز تشخیص گونه‌های بوم‌زاد اهمیت زیادی دارد. مناطق حفاظت شده نمونه‌های بکر و دست نخورده‌ای از بوم سازگان (اکوسیستم) طبیعی هستند که به دلیل ذخایر با ارزش گیاهی و جانوری و سایر ویژگی‌های استثنایی و متنوع از میراث‌های فرهنگی و ملی هر کشور محسوب می‌شوند. بررسی فلور، به ویژه برای یک منطقه حفاظت به لحاظ فراهم ساختن اطلاعات زیر بنای در مورد ظرفیت اکولوژیک آن منطقه به منظور بررسی کارایی مدیریت حاکم بر منطقه، امکان حفظ گونه‌های در خطر انقراض و آسیب‌پذیر حایز اهمیت فراوان است (نجفی تیره شبانکار و همکاران، ۱۳۸۷). پوشش گیاهی تنظیم‌کننده جریان‌های سطحی و زیرزمینی، تأمین کنند. غذای دام‌های وحشی و اهلی، پناهگاهی برای وحش بوده و اهمیت زیادی در حفظ خاک و جلوگیری از فرسایش آن دارد. در واقع پوشش گیاهی مانند چتری است که زمین را حفظ می‌کند و مناظر بدیعی از طبیعت در مقابل را در چشم انسان قرار می‌دهد این چنین ارزش‌ها و سایر مزیت‌های پوشش گیاهی، ما را بر آن می‌دارد که این موهبت خدادادی را ارج نهیم و به مطالعه آن بپردازیم (مصدقی، ۱۳۸۴) از این جهت شناخت فلور و پوشش گیاهی مناطق مختلف اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. مطالعه فلور مناطق مختلف ایران از این جهت شناخت فلور و پوشش گیاهی مناطق مختلف اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. مطالعه فلور مناطق مختلف ایران سابقه ای نسبتاً طولانی دارد و تاکنون پوشش گیاهی مناطق متعددی از کشور پهناورمان توسط پژوهشگران مختلف به روش فلوربستیکی بررسی شده است (یوسفی، ۱۳۸۵). یکی از موثرترین روش‌ها برای شناخت ظرفیت‌ها و حفاظت از ذخایر توارثی زیست مندان تنوع زیستی موجود محسوب می‌شود (اکبری نیا و همکاران، ۱۳۸۳). بررسی فلور، به ویژه برای یک منطقه حفاظت به لحاظ فراهم ساختن اطلاعات زیر بنای در مورد ظرفیت اکولوژیک آن منطقه به منظور بررسی کارایی مدیریت حاکم بر منطقه، امکان حفظ گونه‌های در خطر انقراض و آسیب‌پذیر حایز اهمیت فراوان است (نجفی تیره شبانکار و همکاران، ۱۳۸۷). استان کرمانشاه با وسعتی حدود ۲۴۶۴۰ کیلومتر مربع حدود ۵/۱ درصد مساحت کشور را به خود اختصاص داده است. یکی از مناطقی که در مجاورت شهرستان گیلانغرب به دلیل برخورداری از پوشش جنگلی بلوط چشم‌اندازی زیبا بسیار مورد توجه است منطقه میانداراست. با توجه به تنوع آب و هوایی و عوامل اقلیمی و توپوگرافیک، استان کرمانشاه از پوشش گیاهی نسبتاً خوبی برخوردار است که در دوران کوتاهی از سال و از نیمه دوم اسفند تا اواخر خرداد ماه بروز می‌کند در منطقه مورد بررسی وجود ۲۲۹ گونه شناسایی متعلق به ۴۱ تیره و ۱۴۸ جنس در منطقه میاندار، بیانگر تنوع و غنای گونه‌ای نسبتاً بالای آن است در منطقه میاندار تیره‌های Liliaceae, Lamiaceae, Apiaceae, poaceae, papilionaceae, Asteraceae به ترتیب جزء بزرگترین تیره‌های موجود در منطقه محسوب می‌شوند که بیشترین عناصر گیاهی تشکیل‌دهنده آنها دارای شکل‌های رویشی همی کریپتوفیت (۴۰/۶ درصد) و تروفیت (۳۵/۳۸ درصد)

با پراکنش جغرافیایی ایرانی - تورانی است. بیشترین شکل‌های رویشی منطقه میاندار را به ترتیب همی کریپتوفیت و تروفیت تشکیل داده‌اند که نشان‌دهنده اقلیم سرد و کوهستانی در این منطقه است نتایج در سایر مناطق مشابه نظیر کیان نهبوند (۴۲ و ۳۵ درصد) توسط صفی‌خانی و همکاران، ۱۳۸۶، کوه بافق یزد (۳/۴۳ و ۷/۲۳ درصد) توسط کریمیان، ۱۳۸۴ نیز به دست آمده است. همچنین، این مطالعه تنوع گونه‌های بالا و غالبیت بارز گیاهان همی کریپتوفیت را نشان داد که احتمالاً ناشی از ارتفاع بالا و سرمای شدید حاکم بر منطقه در فصل نامساعد است. همچنین وفور گونه‌های تروفیت هم به ارتفاع منطقه و هم تخریب‌های شدید و آشکار ناشی از چرای مفرط، قطع درختان توسط دامداران مرتبط است. برای حفظ تنوع گیاهی منطقه بنظر می‌رسد ایجاد قرق و ممانعت از چرای دام ضرورت داشته باشد. لذا با توجه به اهمیت منطقه و حساس بودن این اکوسیستم، امید است کوشش‌های جدی تری جهت حفظ این سرمایه ملی انجام گیرد.

منابع

- اسدی، م (سر ویراستار) (۱۳۶۷) فلور ایران. جلدهای ۱-۶۷ انتشارات موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، تهران .
- اکبری نیا، م. زارع، ح، س.م. و اجتهادی، ح. (۱۳۸۳) بررسی فلور، ساختار رویشی و کورولوژی عناصر گیاهی اجتماعات توس در سنگده ساری. پژوهش و سازندگی ۶۴: ۸۴-۹۶
- ایران نژاد پاریزی، م.ح.، صانعی شریعت پناهی، م.، زبیری، م.و. مروی مهاجر، م.ر. (۱۳۸۰) بررسی فلوریستیک و جغرافیای گیاهی پارک ملی خیر و پناهگاه حیات وحش رو چون . منابع طبیعی ایران ۵۴ (۲): ۱۱۱-۱۳۰
- درویش نیا، ع.، دهقانی کاظمی، م.، فرقانی، ا.و. کاویانی فرد، ا. (۱۳۹۱) مطالعه و معرفی فلور منطقه حفاظت شده مانشت و قلارنگ در استان ایلام . مجله تاکسونومی و بیوسیستماتیک ۱۱: ۴۷-۶۰
- رضوی، س. ع. و حسن عباسی، ن.ع. (۱۳۸۸) بررسی فلوریستیک و کورولوژی گیاهان رویشگاه سرو خمره ای سورکش (فاضل آباد-گلستان) . مجله پژوهش‌های علوم و فناوری چوب و جنگل ۱۶: ۸۳-۱۰۰
- صفی‌خانی، ک.، رحیمی نژاد، م. ر. و کلوندی، ر. (۱۳۸۶) معرفی رستنی‌ها و اشکال زیستی گونه‌های گیاهی منطقه کیان نهبوند(استان همدان). مجله پژوهش و سازندگی ۷۴: ۱۳۸-۱۵۴
- قهرمان، ا. (۱۳۵۸-۱۳۷۷) فلور رنگی ایران . انتشارات موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، تهران.
- کاظمیان، آ ، ثقفی خادم ، ف، اسدی، م و قربانلی، م (۱۳۸۸) مطالعه فلوریستیک بند گلستان و تعیین شکل زیستی و پراکنش گیاهان منطقه. مجله پژوهش و سازندگی ۶۴: ۴۸-۶۲
- کریمیان، ع.ا. (۱۳۸۴) گیاهان دارویی، معطر، مراتعی و نادر مناطق حفاظت شده کالمند بهادران و کوه بافق استان یزد. مجله محیط شناسی ۳۷: ۷۷-۸۸
- مصدافی، م (۱۳۸۳) مرتعداری در ایران . انتشارات دانشگاه امام رضا(ع)، مشهد
- مصدافی، م (۱۳۸۴) بومشناسی گیاهی، انتشارت جهاد دانشگاهی مشهد.
- مظفریان، و (۱۳۸۵) فرهنگ نام‌های گیاهی ایران. انتشارات فرهنگ معاصر، تهران
- نجفی تیره شبانکاره، ک جلیلی، ع ، خراسانی، ن، جم زاده، ز. و عصری، ی (۱۳۸۷) بررسی رابطه عوامل اکولوژیک با انتشار جوامع گیاهی منطقه حفاظت شده گنو، فصلنامه پژوهشی تحقیقات مرتع و بیابان ایران ۱۵ (۲): ۱۷۹-۷۹۹.
- وائقی، پ، اجتهادی، ح. و ذکایی، م. (۱۳۸۷) بررسی فلور، شکل زیستی و کورولوژی عناصر گیاهی در ارتفاعات کلات - زیرجان گناباد، خراسان رضوی، ایران. نشریه علوم دانشگاه تربیت معلم ۸۸: ۷۵ - ۸۸
- یوسفی، م. (۱۳۸۵) فلور ایران . انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران.
- یوسفی، م. (۱۳۸۸) فلور ایران، انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران
- Davis, P. H. (ed.) (1965-1988) Flora of Turkey. vols. 1-10. University of Edinburgh Press, Edinburgh.
- Raunkier, C. (1934) life forms of plants. Oxford University Press, Oxford .
- Rechinger, K. H. (1963-2010) Flora Iranica. nos: 1-178. AkademischeDrucku. Varlasanstalt, Graz .
- Takhtajan, A. (1986) Floristic regions of world. University of Cali fomi a Press, Berkeley.

Townsend C. C., Guest, E. and Al-Ravi, A. (1966-1980) Flora of Iraq. vols. 1-9. Ministry of Agriculture of the Republic of Iraq, Baqdad.

How to Cite:

Kamari, Allahyar. (2021). Study of floristic and plant geography Miandar region in Gilangh. *Studies of Nomads Area Plannig*, 1(1), 149-164.

ارجاع به این مقاله:

کمری، الهیار. (۱۴۰۰). بررسی فلورستیک و جغرافیای گیاهی منطقه میاندار در شهرستان گیلانغرب. *مطالعات برنامه‌ریزی قلمرو کوچ‌نشینان*. ۱(۱)، ۱۴۹-۱۶۴.

Research Article

Study of floristic and plant geography Miandar region in Gilangh

Kamari. Allahyar^{1*} - Lecturer, Department of Biology, Payame Noor University, Kermanshah, Iran.

Receive Date: 09 June 2021

Accept Date: 13 July 2021

ABSTRACT

Introduction Miandar region is located at a distance of 3 km from Gilangharb city. This region is located at 45 degrees and 51 minutes to 46 degrees and 37 minutes east longitude and 33 degrees and 49 minutes latitude to 34 degrees and 28 minutes north. The average annual rainfall is 384 mm and the altitude of the region is 810 meters above sea level.

Purpose of the research: The purpose of this study was floristic and plant geography of Miandar region in Gilan-e-Gharb city.

Methodology After preparing the map (scale: 1: 25000) and viewing the photos and determining the geographical area, the plants were collected in late winter and all the months of spring and summer 2011. The collected samples were dried according to the conventional method and attached to the cardboard of each barium. Samples of each barium were identified and placed in Payam-e-Noor University of Gilan-e-Gharb each time.

Geographical area of research: The purpose of this study was to study the floristics and plant geography of Miandar region in Gilangharb County.

Results and discussion The plant collection of this region is 229 plant species belonging to 41 genera and 148 genera. Asteraceae (33 species, 14.41%), papilionaceae (22 species, 9.6%) poaceae (19 species), 8.3%) Apiaceae (16 species, 6.99%), Lamiaceae (15 species, 6.55%) and Liliaceae (12 species, 5.24%) are the most important plant genera in the region, which in total 51.9% of the total Species are included. The largest plant species in the study area are Astragalus (10 species), Silene (5 species), Euphorbia (5 species). In terms of biological form, 40.6% of the species are hemicryptophytes, 35.38% are therophytes, 11.36% are cryptophytes, 8.3% are phanrophytes, 3.94% are kamphites and 0.44% are geophytes.

Conclusion The geographical distribution of the flora of the region showed that the highest geographical distribution is related to the Iranian-Turanian region with 122 species (53.27%) and Iranian-Turanian / Mediterranean with 34 species (14.85%). Keyword: FLORA, BIOLOGY, GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION, MIADAR REGION.

KEYWORDS: Flora, biological form, geographical distribution, Myandar region.